

3. Julij 2025

LANZAROTSKI ODBOR

Odbor pogodbenic Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok
pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo

.....

Poročilo o izvajanju

Priloga – seznam **priporočil**

ZAŠČITA OTROK PRED SPOLNO ZLORABO V KROGU
ZAUPANJA: PRAVNI OKVIRI

Povzetek

V večini primerov spolne zlorabe otrok je storilec oseba, ki jo otrok pozna in ji zaupa. V tem poročilu Lanzarotski odbor ocenjuje zaščito otrok znotraj njihovega »kroga zaupanja« v 48 državah pogodbenicah Lanzarotske konvencije. »Krog zaupanja« zajema člane razširjene družine, osebe, ki opravljajo varstvene naloge ali izvajajo nadzor nad otrokom, ter osebe, s katerimi otrok vzpostavi odnos v zaupljivem okolju, vključno z njegovimi vrstniki. Poročilo vsebuje oceno, kako države pogodbenice opredeljujejo kazniva dejanja spolne zlorabe otrok, storjena znotraj kroga zaupanja, ter kako so otroci zaščiteni pred začetkom kazenskega postopka, med njegovim trajanjem in po njegovem zaključku. Poročilo obravnava tudi posebne ukrepe za odzivanje na primere zlorabe v družinskem okolju ter načine, kako države urejajo vprašanje škodljivega spolnega vedenja otrok samih. Nazadnje preučuje procesna pravila, ki se uporabljajo pri preiskavah in pregonih, ter ukrepe za nadzor in spremljanje storilcev.

Lanzarotski odbor ugotavlja, da so države pogodbenice od prvega kroga spremljanja, ki je bil prav tako osredotočen na krog zaupanja, dosegle pomemben napredek, zlasti pri zagotavljanju procesnih jamstev za žrtve med kazenskimi preiskavami in postopki. Kljub temu pa ostajajo pomembna odstopanja, predvsem pri kriminalizaciji spolne zlorabe otrok, mlajših od 18 let, kadar do zlorabe pride v družinskem okolju in ni nujno povezana s prisilo, grožnjo ali silo. Države pogodbenice so pozvane, naj okrepijo pravno in psihološko podporo žrtvam ter njihovim bližnjim in izboljšajo nadzor in spremljanje storilcev. Celovita zakonodaja, ki kriminalizira spolno zlorabo otrok vseh starosti, kadar jo stori oseba v priznanem položaju zaupanja, moči ali vpliva, je ključna za zagotavljanje zaščite otrok pred spolno zlorabo. Nekatere države pogodbenice so na tem področju že napredovale in v svoje kazenskopravne določbe vključile jasne opredelitve »položaja zaupanja, moči ali vpliva«. Številne pa zaščito še vedno omejujejo na zelo specifične okoliščine ali na otroke, mlajše od zakonsko določene starosti za spolne dejavnosti. V nekaterih pravnih redih držav pogodbenic je za opredelitev kaznivega dejanja še vedno potreben element prisile. Ponekod so otroci lahko kazensko odgovorni za kaznivo dejanje spolnih odnosov z odraslim krvnim sorodnikom, posvojiteljem ali rejnikom. V nekaterih državah pogodbenicah se storilci izognejo kazenski odgovornosti, če se poročijo z žrtvijo, medtem ko zakonodaje nekaterih držav pogodbenic ne kriminalizirajo spolne zlorabe, ki jo nad otrokom v zakonski zvezi stori zakonec. V nekaterih pogodbenicah zakonodaja še vedno vsebuje diskriminatorne določbe, ki ne zagotavljajo enakovredne zaščite vseh otrok, ne glede na spol ali spolno usmerjenost otroka-žrtve ali storilca.

Za učinkovito zaščito otrok pred spolno zlorabo v družinskem okolju so nujni zgodnje odkrivanje, hitro ukrepanje in usklajene intervencije, pri čemer morata biti otrokova varnost in korist vedno na prvem mestu. Večina držav pogodbenic omogoča odstranitev domnevnega storilca iz doma že pred začetkom kazenskega postopka. V številnih državah pogodbenicah je v času kazenskega postopka mogoče začasno odvzeti ali omejiti starševske pravice in pooblastila, oziroma se ti ukrepi uvedejo po pravnomočni obsodbi starša. Nasprotno pa bi moral biti odvzem otroka-žrtve iz družinskega okolja skrajni ukrep, vendar to načelo še ni v vseh državah jasno določeno v zakonodaji ali ustaljeno v praksi. V večini držav pogodbenic, kjer so dovoljeni uvodni razgovori z otroki, ni potrebno predhodno soglasje staršev ali zakonitih skrbnikov, kadar bi to lahko preprečilo razkritje spolne zlorabe. Napredek je bil dosežen tudi pri imenovanju posebnih zastopnikov ali skrbnikov *ad litem* v primerih, ko je osumljeni storilec starš. Večina držav pogodbenic obenem zagotavlja, da zakonodaja o varstvu podatkov in

pravila o zaupnosti ne ovirajo izmenjave informacij med pristojnimi organi. Otroci, ki izkazujejo škodljiva spolna vedenja, potrebujejo prilagojene ukrepe, skladne z njihovimi razvojnimi potrebami. V večini držav pogodbenic otroci, ki še niso kazensko odgovorni, a izkazujejo škodljivo spolno vedenje do drugega otroka, prejmejo pomoč v okviru sistema otroškega varstva ali so vključeni v zaščitne ukrepe. Pri otrocih, ki so kazensko odgovorni, večina držav pogodbenic uporablja drugačen pristop kot pri odraslih storilcih, odbor pa jih poziva k uporabi načel restorativne pravičnosti in otrokom prijaznega pravosodja.

Za obravnavo primerov spolne zlorabe otrok v krogu zaupanja so bistveni učinkoviti mehanizmi za začetek preiskav in kazenskega pregona, ne glede na pripravljenost otroka, da poda prijavo. Večina držav pogodbenic zdaj omogoča začetek postopkov ex officio, brez prijave žrtve. Napredek je bil dosežen tudi pri nadaljevanju postopkov po umiku prijave, saj se je število držav pogodbenic, ki to omogočajo, več kot potrojilo. Napredek je bil dosežen tudi na področju poročanja: številne države pogodbenice uvedle zakonsko dolžnost posameznih strokovnjakov, da prijavijo sum kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok, ter zagotovile, da zaupnost ne ovira te dolžnosti. Mnoge države pogodbenice prav tako omogočajo tudi začasno odstranitev strokovnjakov ali prostovoljcev, ki so predmet preiskave, ter določajo kazensko odgovornost pravnih oseb, kadar imajo korist od takšnih kaznivih dejanj.

Otroci-žrtve potrebujejo posebne zaščitne ukrepe med preiskavo in kazenskim postopkom, da se zmanjša tveganje ponovne travmatizacije in zagotovi njihova učinkovita udeležba v sodnem procesu. V zvezi s preiskovalno fazo je bil po prvem krogu spremljanja zaznan pomemben napredek, zlasti z razširitvijo modela Barnahus, ki zagotavlja multidisciplinarne, celostne in otrokom prijazne storitve ter preprečuje sekundarno viktimizacijo. Napredek je bil dosežen tudi pri omogočanju pričanja otrok. V okviru kazenskih postopkov je bil dosežen velik napredek glede možnosti, da otroci pričajo na sodišču, ne da bi bili fizično prisotni, da so zaslišani brez fizične prisotnosti domnevnega storilca, ter glede videoposnetkov izjav otroka. Čeprav skoraj vse pogodbenice zagotavljajo, da so vnaprej posnete oziroma vnaprej podane izjave otrok dopustne kot dokaz na sodišču, jih le polovica pogodbenic dejansko uporablja kot nadomestilo za pričanje otroka v živo. Napredek je bil dosežen tudi pri ukrepih za varstvo zasebnosti otrok-žrtv. Večina držav pogodbenic omogoča obravnave brez prisotnosti javnosti in ima zakonske določbe, ki preprečujejo razkritje identitete žrtve v medijih. Čeprav vse pogodbenice otrokom-žrtvam omogočajo dostop do neke oblike brezplačnega pravnega svetovanja, še ne zagotavljajo vse brezplačnega »odvetnika za pravno pomoč« oziroma pravnega zastopnika pod ugodnejšimi pogoji kot za odrasle.

Žrtve in njihove bližnje osebe potrebujejo dodatne **zaščitne** ukrepe tudi zunaj kazenskih postopkov. Številne države pogodbenice imajo zakonske določbe, ki ščitijo tako otroka-žrtve kot njegove družinske člane pred škodljivimi posledicami ali sekundarno viktimizacijo po razkritju spolne zlorabe. Napredek je bil dosežen pri zagotavljanju terapevtske pomoči osebam, ki so blizu žrtvi. V več pogodbenicah je podpora družinskim članom žrtve zagotovljena v okviru modela Barnahus ali storitev, ki so po zasnovi podobne modelu Barnahus.

Na področju nadzora nad storilci po prestani zaporni kazni in pri izmenjavi podatkov o obsojenih storilcih med državami pogodbenicami še vedno obstajajo pomembna odstopanja. Oba ukrepa sta ključna koraka, ki ju lahko pogodbenice sprejmejo za preprečevanje ponovnih zlorab.

Lanzarotski odbor ponovno poudarja, da morajo pogodbenice v celoti uskladiti svoje zakonodajne okvire z Lanzarotsko konvencijo. Poročilo vključuje ciljno usmerjena priporočila ter konkretne primere dobrih praks, ki lahko podprejo reforme za krepitev pravnega varstva otrok pred spolno zlorabo v krogu zaupanja.

Priloga – seznam priporočil

Priporočila

Priporočilo št. 1

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj upoštevajo v tem poročilu opredeljene dobre prakse, ter razmislijo o uvedbi podobnih praks na nacionalni ravni.

Priporočilo št. 2

Lanzarotski odbor zahteva, da naslednje pogodbenice v skladu z drugo alinejo točke b) prvega odstavka 18. člena v svojih zakonodajah zagotovijo kazenskopravne določbe, ki kriminalizirajo spolno dejavnost z otrokom, kadar jo stori oseba v priznanem položaju zaupanja, moči ali vpliva nad otrokom. Te določbe morajo biti, oblikovane dovolj široko, da zajemajo vse ustrezne primere:

- Španija glede otrok, mlajših od zakonsko določene starosti za spolne dejavnosti,
- druge pogodbenice glede otrok tako mlajših kot starejših od zakonsko določene starosti za spolne dejavnosti¹.

Priporočilo št. 3

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile², da v skladu z drugo alinejo točke b) prvega odstavka 18. člena v svojih zakonodajah zagotovijo kazenskopravne določbe, ki kriminalizirajo spolno dejavnost z otroki vseh starosti, vključno z otroci starejšimi od zakonsko določene starosti za spolne dejavnosti kadar to stori oseba v priznanem položaju zaupanja, moči ali vpliva. Te določbe morajo biti oblikovane dovolj široko, da zajamejo vse ustrezne primere.

Priporočilo št. 4

Lanzarotski odbor vabi Republiko Moldavijo in vse druge pogodbenice, ki imajo zakonodajo s podobnimi **določbami**, naj jo pregledajo in zagotovijo, da otrok, mlajši od zakonsko določene starosti za spolne dejavnosti, ne more biti obravnavan kot sposoben podati privolitev za takšno dejavnost.

Priporočilo št. 5

Lanzarotski odbor vabi Albanijo, Avstrijo, Bolgarijo, **Češko, Grčijo**, Severno Makedonijo, Švico in vse druge pogodbenice, katerih zakonodaja naj vsebuje podobne **določbe**, naj zagotovijo, da je otrok priznan kot žrtev spolne zlorabe in ne kazensko odgovoren za kaznivo dejanje spolnih odnosov z

¹ Albanija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Češka, Danska, Nemčija, Grčija, Islandija, Lihtenštajn, Črna gora, San Marino, Srbija, Slovenija, Tunizija, Turčija in Združeno kraljestvo.

² Andora, Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Grčija, Latvija, Malta, Republika Moldavija, Severna Makedonija, Ruska federacija in Ukrajina.

odraslim družinskim članom, ki je z njim v krvnem sorodstvu v starejših generacijah, ali s posvojiteljem, rejnikom ali odraslim sorojencem.

Lanzarotski odbor vabi Albanijo, Avstrijo, Bolgarijo, **Češko, Grčijo**, Madžarsko, Islandijo, Severno Makedonijo, Švico in vse druge pogodbenice, ki imajo zakonodajo s podobnimi **določbami**, naj zagotovijo, da se ob pregonu kaznivih dejanj, povezanih s spolno dejavnostjo med otroci sorojenci, upošteva, da kadar je sorojenec žrtev zlorabe s strani drugega sorojenca, ki je v priznanem položaju zaupanja, moči ali vpliva nad njim, žrtev ne sme biti kazensko odgovorna.

Priporočilo št. 6

Lanzarotski odbor vabi Albanijo, Avstrijo, Bolgarijo, **Češko, Grčijo**, Madžarsko, Islandijo, Severno Makedonijo, Švico in vse druge pogodbenice, ki imajo zakonodajo s podobnimi **določbami**, naj zagotovijo, da so otroci obravnavani kot kazensko odgovorni za spolno dejavnost med sorojenci le v skrajnih primerih in da se glede na okoliščine daje prednost drugim, primernejšim načinom obravnave njihovega škodljivega vedenja, kot soterapevtski programi ali vzgojni ukrepi.

Priporočilo št. 7

Lanzarotski odbor zahteva od Ruske federacije in vseh drugih pogodbenic, ki imajo zakonodajo s podobnimi **določbami**, da sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi v skladu s prvim odstavkom 27. člena zagotovijo, da storilec ne more biti oproščen kazenske odgovornosti ali sankcije zaradi poroke z otrokom-žrtvijo storjenega kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, niti potem, ko žrtev doseže polnoletnost.

Priporočilo št. 8

Lanzarotski odbor zahteva od Ruske federacije in Tunizije, da v skladu s prvo alinejo točke b) prvega odstavka 18. člena zagotovita, da so otroci, ki so v zakonski zvezi, zaščiteni pred spolnimi kaznivimi dejanji, ki jih zagreši njihov zakonec.

Priporočilo št. 9

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, naj pregledajo svojo zakonodajo ter zagotovijo, da so vse oblike spolne zlorabe, ki jih stori oseba v priznanem položaju zaupanja, moči ali vpliva, kot je opredeljeno v drugi alineji točke b) prvega odstavka 18. člena, zajete v kazenskih določbah, vključno s kaznivimi dejanji, izvršenimi:

- s penetracijo – ne glede na to, ali je podano soglasje oziroma je uporabljeno nasilje, grožnja ali sila³,
- s fizičnim stikom brez penetracije – ne glede na to, ali je podano soglasje oziroma je uporabljeno nasilje, grožnja ali sila⁴, in

³ Andora, Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Latvija, Malta, Republika Moldavija, Ruska federacija in Ukrajina.

⁴ Albanija, Azerbajdžan, Gruzija, Malta in Ruska federacija.

- brez fizičnega stika v določenih primerih, ko so spolne zlorabe omogočene s pomočjo informacijsko-komunikacijskih tehnologij v pomenu, opredeljenem v Lanzarotski konvenciji.

Priporočilo št. 10

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile⁵, da sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovijo, da je pridobivanje otrok za spolne namene (t. i. »grooming«) kriminalizirano tudi v primerih, ko ni nagovarjanja za srečanje, ki bi mu sledila dejanja, ki bi privedla do takega srečanja, v skladu z mnenjem Lanzarotskega odbora o 23. členu.

Priporočilo št. 11

Lanzarotski odbor zahteva od naslednjih pogodbenic, da v skladu z 2. členom zagotovijo, da so vsi otroci enako zaščiteni pred spolnimi zlorabami brez diskriminacije glede na spol ali spolno usmerjenost, kar dosežejo:

- Albanija s pregledom besedila svoje zakonodaje in odpravo stigmatizacije spolnih dejavnosti glede na spolno usmerjenost z izbrisom sklica na »homoseksualne dejavnosti«,
- Bolgarija in Ruska federacija s pregledom svoje zakonodaje ter zagotovitvijo enakih sankcij za vse oblike spolnih zlorab otrok ne glede na otrokov biološki ali družbeni spol in ne glede na biološki ali družbeni spol storilca,
- Severna Makedonija in Srbija z zagotovitvijo, da so posvojitelji katerega koli spola vključeni kot osebe, ki se lahko štejejo za storilce v zakonodajnih določbah, ki kriminalizirajo spolno dejavnost z otrokom, starejšim od zakonsko določene starosti za spolne dejavnosti.

Priporočilo št. 12

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, katerih pravni okvir predvideva uvodne razgovore z otroki, za katere obstaja sum, da so bili spolno zlorabljeni, in ki tega še niso storile⁶, da zagotovijo možnost izvedbe takšnih razgovorov brez predhodnega obveščanja staršev ali zakonitih skrbnikov oziroma brez njihove predhodne privolitve, kadar obstaja utemeljen sum spolne zlorabe v družini in razlog za domnevo, da bi starši ali zakoniti skrbniki otroku morda preprečevali razkritje spolne zlorabe.

Priporočilo št. 13

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile⁷, da sprejmejo zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi v skladu s prvo alinejo tretjega odstavka 14. člena zagotovijo možnost odstranitve

⁵ Armenija, Grčija, Islandija, Lihtenštajn, Litva, Norveška, Romunija, Ruska federacija, San Marino, Srbija, Tunizija in Turčija.

⁶ Danska, Nemčija, Grčija, Poljska, Ruska federacija, Slovaška republika, Španija in Združeno kraljestvo (Anglija in Wales).

⁷ Albanija, Azerbajdžan, Hrvaška, Danska, Litva, Monako, Severna Makedonija, Norveška, Ruska federacija, San Marino in Tunizija.

domnevnega storilca iz družinskega okolja tudi pred začetkom in zunaj okvira morebitnih kazenskih postopkov.

Priporočilo št. 14

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da so ob odstranitvi domnevnega storilca vzpostavljeni ustrezni varovalni ukrepi, ki preostalim družinskim članom zagotavljajo socialno-ekonomsko blaginjo in psihosocialno podporo.

Priporočilo št. 15

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile⁸, da zagotovijo, da se z odstranitvijo otroka-žrtve iz družinskega okolja posega le v primerih, ko odstranitev domnevnega storilca iz tega okolja, skupaj z drugimi ukrepi, ne bi zadostovala za zaščito otroka oziroma v danih okoliščinah ni mogoča, pri čemer je treba vedno delovati v korist otroka.

Priporočilo št. 16

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile⁹, da v skladu s prvim odstavkom 10. člena zagotovijo, da so organi, vključeni v odzivanje na primere spolne zlorabe otrok, sposobni izmenjevati informacije v otrokovo korist in ob ustreznih varovalnih ukrepih, ne da bi pri tem kršili zakone o varstvu podatkov ali pravila o zaupnosti podatkov.

Priporočilo št. 17

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo:

- da se v vsakem primeru, ko je starš ali zakoniti skrbnik osumljen ali obtožen spolne zlorabe lastnega otroka, za zaščito otroka in procesa kazenskega postopka ter v korist otroka samodejno opravi ocena tveganja z namenom odločiti, ali naj se staršu ali skrbniku začasno odvzamejo ali omejijo starševske oziroma skrbniške pravice ali pooblastila,
- da se v vsakem primeru, ko je starš ali zakoniti skrbnik spoznan za krivega spolne zlorabe lastnega otroka, v otrokovo korist samodejno opravi ocena tveganja z namenom odločiti o nadaljevanju odvzema ali omejitve starševskih oziroma skrbniških pravic ali pooblastil.

Priporočilo št. 18

Lanzarotski odbor zahteva od Lihtenštajna in Ruske federacije, da v skladu s četrtem odstavkom 31. člena zagotovita imenovanje posebnih zastopnikov ali skrbnikov *ad litem* v primerih, ko obstaja nasprotje interesov med nosilci starševskih pooblastil in otrokom-žrtvijo.

⁸ Albanija, Armenija, Azerbajdžan, Belgija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Češka, Danska, Gruzija, Grčija, Madžarska, Irska, Monako, Črna gora, Severna Makedonija, Ruska federacija, San Marino, Srbija, Slovenija, Španija, Tunizija, Ukrajina in Združeno kraljestvo.

⁹ Albanija, Azerbajdžan, Luksemburg, Črna gora, Severna Makedonija, Poljska, Ruska federacija, San Marino, Tunizija, Ukrajina in Združeno kraljestvo (Škotska).

Priporočilo št. 19

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile¹⁰, da sprejmejo zakonodajne in druge ukrepe, s katerimi v skladu z drugim odstavkom 5. člena zagotovijo, da imajo posebni zastopniki in skrbniki *ad litem* ustrezno poznavanje problematike spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok.

Priporočilo št. 20

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile, da sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovijo:

- preprečevanje združevanja funkcije odvetnika in skrbnika *ad litem* v eni osebi¹¹ ter
- brezplačno zagotavljanje posebnega zastopnika in skrbnika *ad litem* otroku-žrtvi¹².

Priporočilo št. 21

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile¹³, da v skladu s tretjim odstavkom 16. člena zagotovijo intervencijske programe ali ukrepe, prilagojene tako, da ustrezajo razvojnim potrebam otrok, ki storijo kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, tudi tistih, ki še niso kazensko odgovorni.

Priporočilo št. 22

Lanzarotski odbor zahteva od vseh pogodbenic, da v skladu s 6. členom zagotovijo vsem otrokom celovito izobraževanje, s katerim jih usposobijo za prepoznavanje škodljivih spolnih dejanj, izogibanje škodljivim spolnim vedenjem in za dostop do pomoči, če so žrtve spolne zlorabe ali spolnega izkoriščanja.

Priporočilo št. 23

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj pri obravnavi otrok, ki so že kazensko odgovorni in izkazujejo ali storijo škodljiva spolna vedenja ali kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, kadar je le mogoče uporabljajo pristop restorativne pravičnosti ter zagotovijo spoštovanje načel otrokom prijaznega pravosodja v skladu s Smernicami Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje.

¹⁰ Belgija, Češka, Danska, Nemčija, Grčija, Lihtenštajn, Litva, Ruska federacija, San Marino, Srbija, Slovenija, Ukrajina.

¹¹ Albanija, Andora, Avstrija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Danska, Estonija, Gruzija, Nemčija, Lihtenštajn, Luksemburg, Črna gora, Severna Makedonija, Norveška, Poljska, Portugalska, Švedska, Švica, Tunizija, Turčija in Ukrajina.

¹² Belgija, Italija, Lihtenštajn, Ruska federacija, Srbija, Ukrajina in Združeno kraljestvo.

¹³ Albanija, Bolgarija, Danska, Severna Makedonija, San Marino in Slovaška republika.

Priporočilo št. 24

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da se pridržanje otrok uporablja le kot skrajno sredstvo, v skladu s Smernicami Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje.

Priporočilo št. 25

Lanzarotski odbor zahteva od Madžarske, Severne Makedonije, San Marina in **Turčije**, da v skladu z 32. členom zagotovijo, da je mogoče vse oblike spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok, kot jih opredeljuje Lanzarotska konvencija, preiskovati in/ali kazensko preganjati, tudi če žrtev ne vloži prijave.

Priporočilo št. 26

Lanzarotski odbor zahteva od Portugalske, da sprejme potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za poenostavitev določb in jasno določi, da se vsa kazniva dejanja spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok lahko preiskujejo in kazensko preganjajo, tudi če žrtev ne vloži prijave.

Priporočilo št. 27

Lanzarotski odbor zahteva od Severne Makedonije, Ruske federacije in Srbije, da v skladu z 32. členom zagotovijo, da se kazenski postopki lahko nadaljujejo, tudi če žrtev umakne svojo izjavo.

Priporočilo št. 28

Lanzarotski odbor vabi pogodbenice, zlasti Andoro, naj zagotovijo, da so uslužbenci na sprejemnih mestih ustrezno usposobljeni za evidentiranje primerov spolne zlorabe otrok tudi v primerih, ko žrtev sama ne vloži ovadbe.

Priporočilo št. 29

Lanzarotski odbor vabi pogodbenice, zlasti Dansko, naj zagotovijo ustrezne varovalne ukrepe za zaščito žrtev in preprečitev ponovne travmatizacije v primerih, ko je žrtev kljub umiku ovadbe pozvana kot priča.

Priporočilo št. 30

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj pri odločanju o nadaljevanju ali prekinitvi postopkov v zvezi s spolnimi kaznivimi dejanji zoper otroka po umiku ovadbe žrtve vedno upoštevajo korist otroka.

Priporočilo št. 31

Lanzarotski odbor vabi Srbijo, naj zagotovi, da se otroci, zajeti v morebitnih postopkih zaradi kaznivega dejanja »skupnega bivanja z mladoletno osebo«, sistematično preverijo glede morebitnih kaznivih dejanj spolne zlorabe ali spolnega izkoriščanja ter da se pri odločitvi o opustitvi sodnega preganjanja ali ustavitvi postopka za to posebno kaznivo dejanje vedno upošteva korist otroka.

Priporočilo št. 32

Lanzarotski odbor zahteva od vseh pogodbenic, naj sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe v skladu z Deklaracijo o zaščiti otrok v institucionalnem varstvu pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo, da se zagotovi odgovornost strokovnjakov, ki delajo v javnem, zasebnem ali prostovoljnem sektorju, če storijo kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost nad otrokom ali če takšnega dejanja, storjenega v okolju zunaj družine, ne prijavijo pristojnim organom.

Priporočilo št. 33

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile¹⁴, da v skladu s prvim odstavkom 12. člena zagotovijo, da pravila o zaupnosti, ki jih nalaga notranje pravo določenim strokovnjakom, ki delajo z otroki, ne ovirajo možnosti prijave pristojnim službam v primerih, ko obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je otrok žrtev spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe.

Priporočilo št. 34

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da strokovnjakom ni treba pred prijavo obvestiti otroka, staršev ali skrbnikov, kadar menijo, da bi takšno obvestilo ogrozilo otroka, starše, skrbnike ali njih same.

Priporočilo št. 35

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo posebno varstvo strokovnjakom, ki v dobri veri prijavijo kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost otrok, vključno z njihovo zaščito pred morebitnimi poklicnimi ali zaposlitvenimi sankcijami.

Priporočilo št. 36

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj okrepijo varstvo oseb, ki v dobri veri prijavijo spolno izkoriščanje ali spolno zlorabo otrok, in določijo čim nižji prag za prijavo suma.

Priporočilo št. 37

¹⁴ Albanija, Andora, Armenija, Azerbajdžan, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Češka, Danska, Estonija, Nemčija, Grčija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Republika Moldavija, Monako, Črna gora, Severna Makedonija, Norveška, Poljska, Ruska federacija, Srbija, Slovaška republika, Slovenija, Španija, Švedska, Ukrajina in Združeno kraljestvo.

Lanzarotski odbor zahteva od vseh pogodbenic, da omogočijo možnost odstranitve domnevnega storilca iz okolja institucionalnega varstva že ob začetku preiskave.

Priporočilo št. 38

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj razmislijo o uvedbi previdnostnih ukrepov za izključitev domnevnih storilcev iz poklicnih ali prostovoljnih dejavnosti, ki vključujejo stik z otroki, v času kazenskih preiskav in postopkov zaradi kaznivih dejanj, opredeljenih v skladu z Lanzarotsko konvencijo.

Priporočilo št. 39

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile¹⁵, da v skladu s 26. členom sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so tudi pravne osebe lahko kazensko odgovorne za spolno izkoriščanje in spolno zlorabo otrok.

Priporočilo št. 40

Lanzarotski odbor še naprej priznava model »hiše za otroke« (Barnahus) kot dobro prakso in vabi pogodbenice, ki tega še niso storile, naj vzpostavijo podobne multidisciplinarne in medinstitucionalne storitve za zaščito žrtev spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok na celotni nacionalni ravni.

Priporočilo št. 41

Lanzarotski odbor vabi Norveško in vse druge pogodbenice, kjer to še ni urejeno, naj dostop do storitev na nacionalni ravni, ki jih nudijo hiše za otroke ali druge podobne multidisciplinarne in medinstitucionalne službe, zagotovijo vsem otrokom do dopolnjenega 18. leta starosti.

Priporočilo št. 42

Lanzarotski odbor zahteva od Ruske federacije, da v skladu s točko c) prvega odstavka 35. člena zagotovi, da so vsi uslužbenci, odgovorni za zaslišanje otrok-žrtev, dolžni opraviti ustrezno usposabljanje.

Priporočilo št. 43

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile¹⁶, da v skladu s točko a) prvega odstavka 35. člena sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se zaslišanje otrok-žrtev opravi čim prej po kaznivem dejanju.

¹⁵ Andora, Azerbajdžan, Danska, Islandija, Lihtenštajn, Malta, Severna Makedonija, Ruska federacija in Srbija.

¹⁶ Bolgarija, Francija, Grčija, Ruska federacija, Tunizija, Ukrajina, Združeno kraljestvo.

Priporočilo št. 44

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile¹⁷, da v skladu s točko d) prvega odstavka 35. člena sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se v primerih, ko je nujno zaslišati žrtev več kot enkrat, če je mogoče in primerno, zaslišanje opravi pri isti osebi in v enakih stvarnih okoliščinah kot prvič, ob doslednem spoštovanju otrokom prijaznih postopkovnih varovalk.

Priporočilo št. 45

Lanzarotski odbor vabi Gruzijo, Severno Makedonijo in Rusko federacijo, naj sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, da se obrambi v kazenskem postopku omogoči izpodbijanje izpovedi otroka med razgovorom z zastavljanjem vprašanj, s čimer se odpravi potreba po navzočnosti otroka v sodni dvorani med postopkom.

Priporočilo št. 46

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile¹⁸, da imajo vsi otroci-žrtve spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe, mlajši od 18 let, dostop do postopkovnih varovalk, določenih v Lanzarotski konvenciji.

Priporočilo št. 47

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da so otroci, mlajši od 18 let, praviloma lahko zaslišani brez fizične navzočnosti v sodni dvorani, razen če bi to bilo v nasprotju z njihovo koristjo.

Priporočilo št. 48

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile, da v skladu s točko g) prvega odstavka 31. člena zagotovijo, da otroci praviloma niso soočeni z osumljencem¹⁹; v primerih, ko nacionalna zakonodaja predvideva izjeme, pa da so te skladne z načelom koristi za otroka in predmet neodvisne strokovne presoje²⁰.

Priporočilo št. 49

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi bodo otroci-žrtve zaščiteni pred stikom z osumljenci tudi v okviru družinskih ali skrbniških postopkov, ki potekajo vzporedno s kazensko preiskavo ali sodnim postopkom.

¹⁷ Bolgarija, Francija, Grčija, Luksemburg, Malta, Severna Makedonija, Poljska, Ruska federacija, Ukrajina, Združeno kraljestvo.

¹⁸ Armenija, Azerbajdžan, Danska, Estonija, Islandija, Norveška, Ruska federacija, Srbija, Slovenija in Španija.

¹⁹ Luksemburg, Monako in Ruska federacija.

²⁰ Azerbajdžan, Grčija, Madžarska, Luksemburg, Monako, Črna gora, Ruska federacija, Slovenija in Švica.

Priporočilo št. 50

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile²¹, da v skladu s prvim odstavkom 31. člena sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za preprečitev javnega razkritja kakršnih koli informacij, zlasti v medijih, ki bi lahko privedle do prepoznavanja otroka-žrtve spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe.

Priporočilo št. 51

Lanzarotski odbor zahteva od Severne Makedonije, da v skladu z drugim odstavkom 36. člena zagotovi, da se kazenski postopki v zvezi s spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo otrok lahko izvajajo brez navzočnosti javnosti.

Priporočilo št. 52

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da so socialne službe ali skrbniki, ki prevzamejo skrb za otroka zaradi suma kaznivega dejanja po tej konvenciji, v primeru, da ima otrok status stranke v kazenskem postopku, dolžni v njegovem imenu poiskati pravni nasvet.

Priporočilo št. 53

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da so otroci-žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ustrezno obveščeni, o možnosti pravnega svetovanja ali pravne pomoči ter o načinu uveljavljanja teh storitev.

Priporočilo št. 54

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj otrokom-žrtvam spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe zagotovijo brezplačno pravno pomoč, zlasti v primerih zlorabe položaja zaupanja, moči ali vpliva.

Priporočilo št. 55

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da je psihološka podpora s strani usposobljenih strokovnjakov na voljo otrokom-žrtvam vseh starosti, ki so vključeni v preiskovalne in sodne postopke, in da njena zagotovitev ni odvisna od diskrecijske pravice organov ali od zahteve žrtve oziroma njenega zastopnika.

Priporočilo št. 56

²¹ Armenija, Azerbajdžan, Bosna in Hercegovina, Estonija, Nemčija, Islandija, Latvija, Lihtenštajn, Republika Moldavija, Monako, Nizozemska, Severna Makedonija, Norveška, Poljska, Romunija (za otroke, stare 14 let in več), Ruska federacija, Slovaška republika, Švedska in Švica.

Lanzarotski odbor zahteva od Norveške, da v skladu z 2. členom zagotovi, da imajo žrtve in njihovi bližnji dostop do podpore brez diskriminacije na kakršni koli podlagi.

Priporočilo št. 57

Lanzarotski odbor vabi pogodbenice, ki tega še niso storile²², naj zagotovijo, da imajo žrtve in njihovi bližnji dostop do ustrezne podpore tudi v primerih, ko ne nastopajo kot priče v sodnih postopkih.

Priporočilo št. 58

Lanzarotski odbor zahteva od Armenije, Ukrajine in vseh drugih pogodbenic, ki zagotavljajo podporo otrokom-žrtvam v okviru ukrepov, namenjenih žrtvam nasilja v družini ali trgovine z ljudmi, naj v teh okvirih izrecno navedejo tudi otroke-žrtve spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe.

Priporočilo št. 59

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da so za storitve pomoči žrtvam in njihovim bližnjim, vključno z nujno psihološko pomočjo, zagotovljena ustrezna finančna sredstva.

Priporočilo št. 60

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da imajo strokovnjaki, ki delajo z otroki-žrtvami, dostop do usposabljanj in virov, ki jim omogočajo ustrezno prepoznavanje in odzivanje na morebitna nasprotja interesov, povezana s pridobivanjem informacij o otroku.

Priporočilo št. 61

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da terapevtska obravnava, ki jo prejme otrok, sama po sebi ne vpliva negativno na presojo verodostojnosti ali dokazne vrednosti otrokove izpovedbe.

Priporočilo št. 62

Lanzarotski odbor vabi vse pogodbenice, naj zagotovijo, da imajo otroci-žrtve spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe dostop do dolgotrajne podpore, zasnovane tako, da ustreza njihovim specifičnim potrebam.

Priporočilo št. 63

²² Azerbajdžan, Bosna in Hercegovina.

Lanzarotski odbor zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile²³, da v skladu s četrtem odstavkom 27. člena vzpostavijo mehanizme za spremljanje in nadzor oseb, obsojenih zaradi spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe otrok.

Priporočilo št. 64

Lanzarotski odbor vabi pogodbenice, naj okrepijo spremljanje in nadzor nad osebami, obsojenimi zaradi spolnega izkoriščanja ali spolne zlorabe otrok, na primer z upoštevanjem ukrepov, navedenih v spodaj predstavljenih dodatnih smernicah.

Priporočilo št. 65

Lanzarotski odbor ponovno poudarja priporočilo št. 11 iz Poročila o mehanizmih zbiranja podatkov in zahteva od pogodbenic, ki tega še niso storile²⁴, da v skladu s tretjim odstavkom 37. člena sodelujejo z drugimi pogodbenicami pri izmenjavi podatkov o identiteti in genetskem profilu oseb, obsojenih za kazniva dejanja, določena v skladu z Lanzarotsko konvencijo, v skladu s sporazumi in protokoli o izmenjavi podatkov, z namenom preprečevanja in pregona takšnih kaznivih dejanj.

²³ Albanija, Andora, Armenija, Azerbajdžan, Grčija, Lihtenštajn, Republika Moldavija, Norveška, Ruska federacija, Srbija, Slovaška republika in Tunizija.

²⁴ Albanija, Andora, Armenija, Avstrija, Azerbajdžan, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Gruzija, Nemčija, Grčija, Lihtenštajn, Malta, Monako, Črna gora, Severna Makedonija, Islandija, Ruska federacija, San Marino, Srbija, Slovenija, Švica, Tunizija, Turčija in Ukrajina.